

Антоненко В. І.

*Національна академія Служби безпеки України
(Київ, Україна)*

РОЛЬ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ЗМІЦНЕННІ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

У сучасних умовах глобалізації та активних інтеграційних процесів питання державної безпеки набуває нових змістовних характеристик. Традиційне розуміння безпеки, що зосереджувалося переважно на військових та політичних аспектах, поступово доповнюється гуманітарним виміром, важливим елементом якого є міжкультурна комунікація. В умовах європейської інтеграції України особливого значення набуває здатність суспільства до ефективної взаємодії з представниками різних культур, що безпосередньо впливає на рівень соціальної стабільності, національної єдності та стійкості держави до зовнішніх і внутрішніх загроз.

Міжкультурна комунікація розглядається як процес взаємодії між представниками різних культур, що передбачає обмін інформацією, цінностями, нормами та моделями поведінки. У контексті державної безпеки вона виконує не лише соціальну чи культурну функцію, але й стає інструментом запобігання конфліктам, зниження рівня напруженості в суспільстві та протидії деструктивним інформаційним впливам. Низький рівень міжкультурної компетентності може призводити до виникнення непорозумінь, стереотипізації, дискримінації та соціальної поляризації, що, у свою чергу, створює сприятливе середовище для дестабілізації держави.

Особливо актуальним це питання є для України, яка перебуває в умовах гібридних загроз, інформаційного протистояння та активної фази євроінтеграційних процесів. Зовнішні актори можуть використовувати культурні, мовні та ідентичнісні відмінності як інструмент впливу на суспільство з метою послаблення внутрішньої єдності. У таких умовах міжкультурна комунікація стає

важливим елементом національної стійкості, оскільки сприяє формуванню толерантного середовища, розвитку критичного мислення та зміцненню суспільної згуртованості.

Водночас європейська інтеграція передбачає активну взаємодію України з державами Європейського Союзу у різних сферах — освіті, науці, культурі, економіці. Така взаємодія потребує високого рівня міжкультурної компетентності як серед державних службовців, так і серед громадян загалом. Невміння ефективно комунікувати у міжкультурному середовищі може призводити до непорозумінь, зниження ефективності міжнародної співпраці та, як наслідок, до ослаблення позицій держави на міжнародній арені.

Міжкультурна комунікація є важливим чинником державної безпеки, оскільки сприяє зміцненню внутрішньої стабільності, ефективній міжнародній взаємодії та формуванню позитивного іміджу держави. В умовах цифровізації особливої актуальності набувають інформаційні загрози, що використовуються як інструмент впливу на суспільну свідомість через дезінформацію, пропаганду та маніпулятивний контент.

Пропаганда і фейкові новини часто базуються на викривленні культурних та соціальних особливостей, використанні стереотипів і мовних бар'єрів, що сприяє формуванню спотвореного сприйняття реальності та підриву довіри до державних інституцій. В Україні такі загрози мають системний характер і спрямовані на розкол суспільства та дискредитацію європейського курсу розвитку.

У цих умовах важливим інструментом протидії є розвиток міжкультурної компетентності, критичного мислення та медіаграмотності, що зменшує вразливість до маніпуляцій. Ефективна комунікація між соціальними та культурними групами також знижує ризики внутрішніх конфліктів і посилює стійкість суспільства.

Важливу роль у цьому процесі відіграють освіта, наука та державна політика, які забезпечують формування міжкультурної компетентності та інформаційної культури громадян відповідно до європейських підходів.

Освітні заклади виступають ключовим середовищем, у якому формується культура міжкультурної взаємодії. Запровадження навчальних курсів, спрямованих на розвиток міжкультурної комунікації, медіаграмотності та критичного аналізу інформації, сприяє підготовці молоді до життя в умовах глобалізованого світу. Важливим аспектом є також участь студентів і викладачів у міжнародних освітніх програмах, академічній мобільності та спільних наукових проєктах, що дозволяє безпосередньо взаємодіяти з представниками інших культур та набувати практичного досвіду міжкультурної комунікації.

Наукова сфера забезпечує теоретичне обґрунтування та розробку інноваційних підходів до розвитку міжкультурної взаємодії. Дослідження у галузях соціології, педагогіки, психології та комунікацій дозволяють глибше зрозуміти механізми впливу культурних факторів на суспільні процеси та безпекову ситуацію. На основі таких досліджень формуються рекомендації для державної політики, спрямованої на зміцнення соціальної стійкості та запобігання конфліктам.

Державна політика у сфері міжкультурної комунікації та інформаційної безпеки має бути комплексною та системною. Вона повинна включати підтримку освітніх ініціатив, розвиток медіаграмотності населення, сприяння культурному діалогу та забезпечення ефективної комунікації між державою і громадянами. Важливим напрямом є також співпраця з міжнародними партнерами, що дозволяє переймати європейський досвід у сфері протидії дезінформації та розвитку інклюзивного суспільства.

Окрему увагу слід приділити ролі засобів масової інформації та цифрових платформ, які виступають як каналами поширення інформації, так і

інструментами формування суспільної думки. Відповідальна журналістика, дотримання стандартів подачі інформації та розвиток незалежних медіа є важливими умовами зниження впливу пропаганди та фейкових новин. У поєднанні з високим рівнем медіаграмотності громадян це створює ефективний бар'єр проти маніпулятивних інформаційних впливів.

Освіта, наука та державна політика відіграють визначальну роль у розвитку міжкультурної комунікації як чинника державної безпеки. Їх узгоджена взаємодія дозволяє формувати стійке, обізнане та соціально згуртоване суспільство, здатне ефективно реагувати на сучасні виклики та забезпечувати стабільний розвиток держави в умовах європейської інтеграції.

Отже, в умовах глобалізації та європейської інтеграції міжкультурна комунікація набуває важливого значення як складова державної безпеки. Вона сприяє зміцненню соціальної стабільності, зниженню рівня конфліктності та формуванню суспільної згуртованості.

Встановлено, що ефективна міжкультурна взаємодія є важливим інструментом протидії інформаційним загрозам, зокрема пропаганді та дезінформації. Розвиток критичного мислення та медіаграмотності зменшує вразливість суспільства до маніпулятивних впливів.

Важливу роль у цьому процесі відіграють освіта, наука та державна політика, які забезпечують формування міжкультурної компетентності та інформаційної культури громадян. Їх розвиток сприяє підвищенню стійкості держави до сучасних викликів.

Таким чином, міжкультурна комунікація є ефективним інструментом зміцнення державної безпеки та важливим чинником успішної інтеграції України до європейського простору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Byram, M. (1997). *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. Multilingual Matters.

2. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2021). *Information security strategy of Ukraine*. <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Council of the European Union. (2022). *EU strategic compass for security and defence*. <https://www.consilium.europa.eu/>
4. Deardorff, D. K. (2006). Identification and assessment of intercultural competence. *Journal of Studies in International Education*, 10(3), 241–266. <https://doi.org/10.1177/1028315306287002>
5. European Commission. (2018). *Tackling online disinformation: A European approach*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52018DC0236>
6. European Parliament. (2020). *Digital services act: Tackling illegal content online*. <https://www.europarl.europa.eu/>
7. Hall, E. T. (1976). *The silent language*. Anchor Books.
8. Hofstede, G., Hofstede, G. J., & Minkov, M. (2010). *Cultures and organizations: Software of the mind* (3rd ed.). McGraw-Hill.
9. NATO Strategic Communications Centre of Excellence. (n.d.). *About NATO StratCom COE*. <https://stratcomcoe.org/>
10. UNESCO. (2021). *Media and information literacy: Policy and strategy guidelines*. <https://unesdoc.unesco.org/>
11. Wardle, C., & Derakhshan, H. (2017). *Information disorder: Toward an interdisciplinary framework for research and policy making*. Council of Europe. <https://rm.coe.int/information-disorder-report/168076277c>

Білик О. І.

*Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна)*

Маньків Я. Я.

*Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна)*

СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ МЕТАФОР У СЕРІАЛІ “EMILY IN PARIS”: ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ РІШЕННЯ ТА МІЖКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ

Сучасний аудіовізуальний переклад характеризується поєднанням лінгвістичної точності та культурної адаптації. Особливу складність становить переклад метафоричних одиниць, які виконують образну, прагматичну та оцінну функції. У межах дослідження переклад метафор розглядається як складова міжкультурної комунікації, що передбачає трансформацію образів вихідної мови відповідно до культурних і когнітивних особливостей цільової аудиторії. Це